

неї «Clark». Мовленню персонажа Луїзи притаманне використання образних детальних описів та епітетів. Чоловічим персонажам притаманне використання фраз та лексем кліше, вони більше зосереджені на результаті, в той час як жіночі персонажі – на процесі. Крім вище згаданих стилістичних засобів вираження концепту «кохання» зустрічається використання порівняння та оксиморону.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мойєс, Джорджо. До зустрічі з тобою: роман / Джорджо Мойєс ; [пер. з англ. Н. Хаєцької]. – Харків: Клуб сімейн. дозвілля, 2017. – 379 с.
2. Кирилина А. В. Развитие гендерных исследований в лингвистике [Текст] / А. В. Кирилина // Филологические науки. – 1998. – № 2. – С. 51–58.
3. Abbyu Lingvo: Англо–український словник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lingvo.ua/uk/Translate/en-uk/> (AL).
4. Moyes J. Me Before You [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.manybooks4u.net/book2/Me Before You/](http://www.manybooks4u.net/book2/Me_Before_You/).
5. OED, Oxford English Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.oed.com.
6. Tannen D. Du kannst mich einfach nicht verstehen. Warum Maenner undFraue aneinander vorbeireden / D. Tannen. – Hamburg, 1991. – 164 p.
7. The Free Dictionary: Тлумачний словник англійської мови. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.thefreedictionary.com/>.

Гнида Марія

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Гарасим Т. О.

СЛОВЕСНІ ПОЕТИЧНІ ОБРАЗИ У ТВОРАХ ЗБІРКИ Р. ФРОСТА «MOUNTAIN INTERVAL»

У статті подано визначення словесного поетичного образу (СПО). Висвітлено погляди лінгвістів щодо класифікації СПО. Наведено приклади використання архетипних, стереотипних, ідіотипних та кенотипних СПО у творах збірки Р. Фроста «Mountain Interval».

Ключові слова: *словесний поетичний образ (СПО), архетип, ідіотип, кенотип, образ.*

Образність як домінуюча властивість художнього твору, поетичного зокрема, завжди була у фокусі уваги досліджень науковців різних шкіл і лінгвістичних парадигм. Появі художнього образу передують формування образу як форми мислення, оскільки людина може уявити один предмет за допомогою іншого, а також їй властива здатність співвідносити явища навколишньої дійсності один з одним [2, с. 8].

Словесний поетичний образ (СПО) – це специфічна форма відображення дійсності через конкретно-чуттєву даність предмета відображення [3, с. 97]. СПО характеризується сукупністю таких індивідуальних ознак, як форма, величина, колір, спосіб дії, які активуються у свідомості людини. Емоційність СПО дає можливість відрізнити його від повсякденних форм уявлення дійсності [1, с. 51].

Словесний поетичний образ поєднує в собі такі три іпостасі: передконцептуальну, концептуальну та вербальну. Дж. Лакофф та М. Джонсон вважають, що мартцею, підгрутям словесного поетичного образу є саме передконцептуальна сторона [4, с. 10–13].

Метою статті є розгляд передконцептуального аспекту СПО – архетипних, стереотипних, ідіотипних та кенотипних СПО у поетичних текстах збірки «Mountain Interval» Р. Фроста.

Смислом образу є архетип, форма існування колективного позасвідомого, котра наповнюється змістом у свідомості через міфологічні образи символи, мотиви і сюжети. Будь який архетип – це художній образ, який актуалізує і виносить на поверхню зв'язок людини з первісним світовідчуттям. Архетип активується автоматично позасвідомими когнітивними операціями [4, с.10–13]. Архетипні СПО втілюють знання фольклору, біблійних та міфологічних сюжетів, тобто певні знання про світ, а для створення нових СПО потрібно залучити знання про мову, а також вдаватися до маніпулювання мовними сутностями в межах поетичної компетенції автора та читача. Збірка Р. Фроста «Mountain Interval» характеризується наявністю СПО. Мета цієї статті – класифікувати СПО у даній збірці Р. Фроста.

Архетипними образами, за Л. Белеховою, є такі СПО, які відображають міфопоетичну картину світу. Міфологічні, біблійні та фольклорні знання про світ втілюються в образах-сюжетах і образах-символах. Відмінність між ними полягає в тому, що архетипні образи-сюжети вимагають активізації фонових культурно-енциклопедичних знань, таким чином вони виконують пізнавально-творчу функцію. У той час як, архетипні образи-символи асоціюються зі створенням емоційного напруження, що призводить до уповільнення обробки інформації [1, с. 12].

Власні назви та цитатії з джерел, що використовуються поетами як стилістичний прийом алюзій, вказують на наявність архетипних образів. А саме нарративне мапування дає можливість втілити міфологічні, біблійні та фольклорні знання про світ в архетипних образах. Таким чином сюжет проектується на СПО як у незмінному, так у перефразовому вигляді.

Мапування є лінгвокогнітивною операцією проектування структур знань про властивості й ознаки об'єктів і явищ навколишньої дійсності, що опредметнені в номінативних одиницях суб'єктної та об'єктної частини словесного поетичного образу. Залежно від видів поетичного мислення та концептуальних тропів, які є когнітивною базою СПО, виокремлюються різні види мапувань. Аналогове (атрибутивне, релятивне й ситуативне), субститутивне, контрастивне й нарративне мапування пов'язані з парадигматикою СПО, натомість конструктивно-творче відбиває його синтагматичні властивості [1, с. 18].

Усталені поетичні формули, що втілюються у постійно повторюваних поетичних порівняннях, епітетах, метафорах, оксюморонах є маркерами стереотипних СПО. Л. Белехова здійснила поділ стереотипних образів на універсальні, культурно-специфічні та авторські [1, с. 56].

Універсальні СПО характеризуються наявністю постійних тавтологічних епітетів. До культурно-специфічних стереотипних образів належать зооніми та фітоніми, які формуються шляхом атрибутивного мапування певних властивостей тварин та рослин. Л. Белехова вважає, що у кожній мові фітоніми та зооніми наділені символічними значеннями і є ядром національної культури кожного народу [1, с. 56]. Афоризми, які систематично цитуються у творах, вважаються авторськими СПО.

Новообрази призводять до виникнення нових образних понять (ідіотипів) та нових вузлів у концептуальній мережі понять (кенотипів). Ідіотипні та кенотипні словесні поетичні образи характеризуються різними лінгвокогнітивними процесами створення новизни [1, с. 57].

Операції наративного і констуктивно-творчого мапування на фонологічному, лексико-мофологічному та синтаксичному рівнях пов'язані з формуванням ідіотипного СПО. Натомість передкатегоріальні лінгвокогнітивні процеси на передконцептуальному та текстовому рівнях характеризують створення кенотипного образу.

Як вважає Л. Белехова, новий концепт або нове значення слова створюються наступним способом: старі істини висловлюються по-новому, створюється такий словесний образ, що порушує та руйнує усталені погляди на звичні явища та життєві події, які відбуваються у світі. Такий СПО називають кенотипом [1, с. 59].

Існують три основні напрями у формуванні та осмисленні кенотипів. Перші два з них стосуються нових словесних поетичних образів, значення яких локалізовані у межах одного слова або всього словесного образу. Третій спосіб формування кенотипів характеризується розосередженням змісту кенотипу в образному просторі всього тексту [1, с. 59].

Тропи та стилістичні прийоми, що лежать в основі їх формування вважаються критерієм розмежування видів словесних образів. Від образу-метафори і образу-метонімії словесний образ розвивається до образів-парабол та образів-метабол [1, с. 60].

На основі комплексу критеріїв, розроблених Л. Белеховою з урахуванням семантичного, синтаксичного та когнітивного параметрів, виділяють архетипні, стереотипні, ідіотипні та кенотипні СПО [1, с. 54].

До архетипних образів у творах збірки Р. Фроста «Mountain Interval» можемо віднести такі:

- «*Having tasted fruit, /She scores a pasture...*» [5, с. 33] (алюзія на біблійний сюжет про заборонений плід);
- «*The meals we`ve had no one can take from us./ I wish that everything on earth were just/ As certain as the meals we`ve had. I wish/ The meals we haven`t had were, anyway*» [5, с. 17];
- «*Let`s rend the bread*» [5, с. 18] – розділення хліба – алюзія на біблійну Таємну вечерю;
- «*Love burns through the Putting in the Seed...*» [5, с. 31] (притча про Божественного сіяча).

У Р. Фроста ми бачимо такі універсальні стереотипні образи:

- «*yellow wood;*» [5, с. 5];
- «*the sun shines now no warmer than the moon;*» [5, с. 6];
- «*creaking room;*» [5, с. 9];
- «*late-arising broken moon;*» [5, с. 9];
- «*uncut jewels, dull and rough;*» [5, с. 56];
- «*the thin frost, almost in separate stars...*» [5, с. 9];
- «*The extent of pasture;*» [5, с. 7];
- «*a patch of old snow;*» [5, с. 11].

Фітоніми та зооніми належать до культурно-специфічних образів:

- «*go the round of apple, cherry, peach,/ Pine, adler...*» [5, с. 19];
- «*When pear and cherry bloom went down...*» [5, с. 24];
- «*to bush my pears...*» [5, с. 29];
- «*smooth bean and wrinkled pea...*» [5, с. 31];
- «*petals fallen from the apple tree...*» [5, с. 31];
- «*A swamp of cedar*» [5, с. 33];
- «*The Oven Bird;*» [5, с. 24];
- «*she went to break a bouth/ Of black adler...*» [5, с. 38];

- «*For the dark pine...*» [5, с. 37];
- «*a flame slender as the hepaticas, / Blood-root, and violets so soon to be now.*» [5, с. 43];
- «*A hill each of potatoes, / Radishes, lettuce, peas, / Tomatoes, beets, beans, pumpkins, corn...*» [5, с. 56].

До авторських стереотипних образів у творах збірки Р. Фроста «Mountain Interval» можемо віднести такі:

- «*Dumped down in paradise we are and happy*» [5, с. 17] (образ набуває афористичного звучання);
- «*They might be good for garden things / To curl a little finger round, / The same as you seize cat`s-craddle strings, / And lift themselves up off the ground*» [5, с. 29];
- «*We love the things we love for what they are*» [5, с. 24];
- «*Thought has a pair of dauntless wings*» [5, с. 25];
- «*I wander out of beaten ways*» [5, с. 34];
- «*I gave it / To flames without twice thinking*» [5, с. 43];
- «*Fight such a fire by rubbing not by beating*» [5, с. 43] (вербальна структура образу нагадує фольклорні прислів'я, що додає афористичності авторському образу);
- «*War is for everyone, for children too*» [5, с. 44];
- «*A little bit of everything, / A great deal of none.*» [5, с. 46].

У Р. Фроста бачимо такі новообрази, насамперед, ідіютипи, як, наприклад:

- «*One aged man – one man – can`t fill a house*» [5, с. 10];
- «*Would evidence of having been called lady / More than so many times make me a lady / In common law*» [5, с. 14];
- «*besides the things I tell you of, / I only see the years. They come and go / In alteration with the weeds, the field, / The wood*» [5, с. 16] (поставлені в один ряд різноманітні поняття – *the years, the weeds, the field, the wood* – створює новизну образу);
- «*I wish that everything on earth were just / As certain as the meals we`ve had*» [5, с. 17]
- «*chairs occupying other chairs / Not offering a lady*» [5, с. 17] (автор приписує неживим предметам невластиві їм якості, що є ядром ідіютипу);
- «*New is a world for fools in towns who thinks / Style upon style in dress and thought at last / Must get somewhere*» [5, с. 18];
- «*I went past what you had passed / Before we met and what I have passed*» [5, с. 22];
- «*all / We did that day was mingle great and small / Footprints in summer dust as if we drew / The figure of our being less than two / But more than one as yet. Your parasol // Pointed the decimal off with one deep thrust*» [5, с. 22] (життя осмислюється через аналогію з цифрами, що є незвичним для читача);
- «*I see / Where Love has left a printed trace / With straining in the world`s embrace*» [5, с. 24];
- «*stumps still bleeding their life away*» [5, с. 29];
- «*I walked so light on air in heavy shoes*» [5, с. 44];
- «*a scorched Fourth-of-July feeling*» [5, с. 44] (через згадку про Четверте липня в уяві читача виникає образ вогню, феєрверків, що нагадують про війну);
- «*he gave no one else a laugher`s licence*» [5, с. 58];
- «*Lucky for you / You had us for a half-way station / To stop at*» [5, с. 58];

Отже, критичний аналіз наукової літератури з проблем теорії словесного поетичного образу в різні епохи й періоди його становлення як художньої та мовної категорії дозволяє стверджувати, що словесний поетичний образ – це багатовимірна величина, яка розвивається на тлі змін типів художньої свідомості й видів поетичного мислення, зумовлених вимогами літературно-стильової концепції поетичних напрямів та моральними імперативами культурної епохи, в якій відбувається становлення образу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белехова Л. І. Глосарій з когнітивної поетики / Л. І. Белехова. – Херсон: Айталант, 2004. – 122 с.
2. Гачев Г. Д. Жизнь художественного сознания. Очерки по истории образа / Г. Д. Гачев. – М.: Искусство, 1972. – 200 с.
3. Назарець В. М. Літературно-художній образ // О. Галич, В. Назарець, Є. Васильєв. Теорія літератури / За наук. ред. О. Галича. – К.: Либідь. – С. 96–176.
4. Lakoff G., Johnson M. Philosophy in the Flesh. The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought. – NY.: Basic Books, 1999. – 624 p.
5. Frost R. Mountain Interval. – New York: Henry Holt and Company, 1920. – 75 p.

Голяд Наталя

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Куца О. І.

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО ГУМОРУ

У статті розкрито особливості англійського та українського гумору. Показано, що національні особливості гумору визначаються своєрідністю життєво–історичного досвіду народу. Доведено, що українська та англійська культури випрацювали власні ієрархії цінностей, тому теми, що цілком прийнятні для осміювання в одній культурі, можуть сприйматися в іншій як недоторканні, заборонені.

Ключові слова: *гумор, сміх, культура, англійський гумор, український гумор, національна специфіка.*

Постановка проблеми. Гумор як соціопсихічне явище притаманний усьому людству, однак він має специфічні особливості, властиві лише окремим соціальним групам, націям або навіть країнам. Національні особливості гумору беруть початок з своєрідного життєво–історичного досвіду народу. При цьому гумор нерозривно пов'язаний із культурою соціуму. Почуття гумору – це не вроджена якість, особистість навчається гумору, імітуючи своє оточення. З дитинства вона опановує ситуації, коли прийнято сміятись, і її сміх стає реакцією на подразники, які вважаються смішними в її середовищі та соціальній культурі. Гумор різноманітний через різницю в умовах існування, і це є справедливим як щодо окремих осіб, так і щодо соціальних груп, націй і народів. В такому аспекті актуальним є питання особливостей англійського та українського гумору, зокрема його традиційних художніх векторів.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення проблеми. Гумор досліджують різноманітні наукові галузі, зокрема естетика, соціологія, психологія, культурологія, лінгвістика та ін. Гумор розглядають як інтелектуальний, культурний, моральний, психічний, мовний, естетичний феномен. Попри зацікавленість проблемою, переважна більшість наукових праць, присвячених перекладу гумору, зосереджена на дослідженні окремих її аспектів: художніх засобів створення гумору (Н. Абросимова, С. Капкова, І. Орлова, І. Столярова), мовної гри та